

ŽIVLJENJE KOT PRAVLJICA ALI PRAVLJICA KOT ŽIVLJENJE

Pravljica Andersenovega življenja se je začela 2. aprila 1805 v najrevnejšem predelu Odense, kjer se je v revni družini čevljarja in perice rodil tih in zasanjan deček. Njegova mati je bila nezakonski otrok, ki ga je v otroštvu lastna mati prisilila, da je na cesti skupaj s sestrama beračil. *(kar je je Andersen upodobil v pravljici Deklica z vžigalicami)*

Ko je bil star tri leta, se je družina preselila v stanovanje z eno samo sobo, ki je bila hkrati kuhinja, bivalni prostor, spalnica in očetova delavnica. Na podstrešju so imeli zabojček s prstjo za drobnjak in peteršilj, to je bil zelenjavni vrt. Ta zabojček je Andersen v pravljici Snežna kraljica spremenil v čudovit cvetlični vrt.

Mali Hans je imel dolge noge, nerodne roke in velik nos, zaradi česar je bil pogosto deležen posmeha in žaljivk drugih otrok, zato se je umikal v samoto, v svoj svet. Oče je svojega nežnega in zamišljenega sina razumel in mu izkazoval veliko čustvene topline in naklonjenosti. Ob nedeljah ga je vodil na sprehode v naravo, v gozd, mu izdelal miniaturno gledališče ter mu ob večerih bral iz *Tisoč in ene noči* in drugih knjig. Andersen je s spominih zapisal, da je bil očetov obraz ožarjen z nasmehom, kadar mu je prebiral zgodbe.

Njegov oče je verjel, da je v sorodu z visokim plemstvom *(raziskave zgodovinarjev tega niso uspeli dokazati)* in je to svoje prepričanje prenesel tudi na sina. *(Andersen se je kasneje v življenju včasih podpisoval kot kralj Christian IX.)*. Želel je, da bi mali Hans šel v šolo in »nekaj postal«, a usoda je imela drugačne načrte. Oče se je iz Napoleonove vojske vrnil bolan in je umrl, ko je bilo Hansu 11 let.

Po očetovi smrti si je moral Hans – kot tedaj vsi revni otroci – poiskati delo. Naprej je nekaj časa delal v tekstilni tovarni, nato v tobačni, bil pomočnik pri krojaču.

Ves čas pa je sanjaril, da bo postal pesnik, igralec ali plesalec. Tako se je štirinajstleten peš odpravil v okoli 120 km oddaljeni Köbenhavn, s svojimi sanjami za popotnico in z željo uspeti. Oblečen v zelo revno obleko, s prevelikimi čevlji na nogah je bil videti čuden in smešen, a mu je vendarle uspelo opraviti avdicijo za sprejem v zbor Danskega kraljevega gledališča, saj je imel čudovit tenor. Upov, da bo uspel kot pevec, je bilo kmalu konec, ko se mu je zaradi pubertete kmalu spremenil glas. Poskusil se je tudi kot plesalec, a je bil previsok in preveč neroden, da bi lahko uspel.

Tudi v gledališču, o katerem je sanjal že od otroških let, ni imel pretirane sreče. Je pa tu našel mecena, ki mu je omogočil, da se je vrnil v šolo in dosegel izobrazbo. A kot je zapisal, so bila šolska leta zanj »hudi, grenki časi«. Bil je starejši od sošolcev, neprivačnega videza, precej neroden in revno oblečen, zato se je kot »grdi raček« počutil izločenega in osamljenega. Uteho je iskal v pisanju pesmi, zgodb in potopisov.

Njegove sanje o potovanju po svetu so se mu izpolnile, ko je 1933 dobil posebno štipendijo, da je lahko potoval v Pariz in v Italijo. Svoja doživetja je popisal v *Pravljici mojega življenja*. Tudi kasneje je veliko potoval po Evropi in drugod po svetu. Pot ga je zanesla tudi v naše kraje, obiskal je Maribor,

Celje, dvakrat Ljubljano (»dvakrat prespal v Hotelu Stadt Wien, spil skodelico kave, videl vhod v slavno [Postojnsko] jamo in potoval naprej v Trst«).

Snopič z njegovimi prvimi štirimi pravljicami, "napisanimi tako, kot bi jih sam pripovedoval otrokom" kritiki niso lepo sprejeli, (očitali so mu med drugim, da je jezik v njih čisto ljudski in nič 'zlikan'), fizik Hans Christian Orstedt pa je že takrat napovedal: »Roman Improvizator je napravil Andersena slavnega, pravljice pa ga bodo naredile nesmrtnega!«

Sledili so novi snopiči pravljic, ki so postajale med ljudmi vedno bolj priljubljene in ker je vsako leto ob božiču izšel nov snopič, je kmalu prišlo v pravo navado, da pod drevescem niso smele manjkati Andersenove pravljice.

Tako je res postal slaven, iz grdega račka se je skozi svoje pravljичno ustvarjanje preobrazil v belega laboda, ki so ga sprejemali s častmi tudi v visokih krogih in je prijateljeval s številnimi znanimi osebnostmi tistega časa.

Sam je zapisal, da je neka vedeževalka njegovi mami napovedala, da bo njen sin postal slaven: »Iz vašega sina bo slaven človek! Na njegovo čast bo nekoč Odense slovesno razsvetljen!« 6. decembra 1867 mu je mestni svet slovesno izročil listino častnega občana in mesto je bilo vse v lučeh. »Velika čast, ki mi jo je izkazalo mesto,« je ob tem zapisal Andersen, »me globoko pretresa in dviga. Moram se spomniti Aladina, ki je s čarobno svetilko postavil prečudežen grad, stopil k oknu in dejal: "Tam spodaj sem hodil kot reven deček!" Tudi meni je dodelil Bog tako čarobno svetilko duha, poezijo...«

Hans Christian Andersen je vse življenje ostal samski in kljub kasnejši sprejetosti v družni in slavi precej osamljen. Kot Mala morska deklica nikoli ni našel sreče v ljubezni.

Umrli je 4. avgusta 1875. Po padcu s postelje tri leta prej se mu je zdravje začelo slabšati, bolehal je za bronhitisom in rakom na jetrih. Pred smrtjo je pomagal izbrati glasbo za svoj pogreb z besedami: "Za mojo krsto bo šlo veliko otrok, zato naj bo ritem prilagojen kratkim korakom."

H. C. Andersen, ki je ustvaril številne gledališke igre in librete, potopise, pesmi, krajša in daljša prozna dela, 3 avtobiografska dela, se je med nesmrtnih avtorjev zapisal s svojimi pravljicami, ki jih odlikuje čarobna domišljija in v katerih se mitski svet združuje z resničnostjo, včasih otožno, tudi žalostno, blago ironijo in dobrohotnostjo. Njegovih 168 pravljic, prevedenih v skoraj vse svetovne jezike, predstavlja žlahtno dediščino v zakladnici mladinske literature, ki ji čas samo dodaja kvaliteto in pomen.